

Tillbaka i Poznan – efter 32 år

ÅRET VAR 1979. Med en ryggsäck som enda resesällskap steg jag av tåget i Poznan. Utanför järnvägsstationen kom en man fram till mig snett bakifrån och frågade oblygt på tyska om jag "ville växla". Svartväxling av valuta var vanligt i det kommunistiska Polen och andra östländer. Tillgång till västvaluta var nyckeln till all västvärldens överflöd. Det var

» **En byggmässa är inte så annorlunda där än här. Men det betyder inte att spåren från Sovjettiden är borta.**

en vinn-vinn-situation, genom att svartväxla kunde utlänningar, däribland många byggnadsarbetare som under 1970- och 80-talen arbetade i dåvarande östblocket, leva lyxliv. Ett par vita timlöner räckte till en helkväll på krogen, inklusive taxi hem. Dessförinnan hade jag stannat till vid en liten by norr om Poznan. Intill järnvägsstationen fanns en affär som utifrån såg ut som en gammaldags svensk lanthandel. Inne i affären var utbudet magert. Hyllorna i den ena halvan av butiken var förvisso välfyllda – med spritflaskor. I den andra halvan gapade hyllorna tomma. Utanför pågick den privata frukt- och grönsaksmarknaden för fullt. Privata jordbruk accepterades inom den polska planekonomin.

I DAG VÄXER POLEN SÅ ATT DET KNAKAR – men inkomst- klyftorna är bland de största i Europa.

En byggmässa är inte så annorlunda där än här. Men det betyder inte att spåren efter Sovjettiden är borta. Husen är gråare och kullerstensgatorna vanligare.

År 2007 var Polen det tredje fattigaste landet i EU – bara Rumänien och Bulgarien var fattigare. Lönenivåerna ligger fortfarande på en fjärdedel av Sveriges och prognoser säger att det kommer att dröja upp till 30 år innan levnadsstandarden, mätt i köpkraft, nått upp till svensk nivå.

När Polen 2004 gick med i EU flyttade en miljon unga polska män och kvinnor utomlands, främst till England och Irland. Det halverade arbetslösheten från 20 till tio procent. Att en mindre del av emigranterna då kom till svenska byggen är knappast konstigt. Sverige ligger ändå bara en kort färjeresa bort. Och tvärt emot vad många vill tro så har EU:s öppna arbetsmarknad gjort Sverige och andra länder i gamla EU rikare – också ekonomiskt, om än bara marginellt.

LÄSTIPS: "Polen i historien" av Peter Johnsson.

PETTERSONS PRYLAR

Tipsa mig!

08-728 49 70

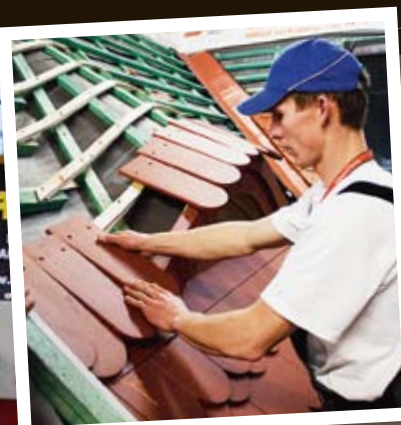
k.p@byggnadsarbetaren.se

Grejer&grepp på nätet:

www.byggnadsarbetaren.se

Den här bärbara bandsågen fick stor uppmärksamhet på mässan. Sågdjupet är hela 285 millimeter, vilket gör det möjligt att såga i stockar som används vid knuttimring, figursågning av takstolar och andra tillfällen där man annars är hänvisad till att använda handverktyg. Sågen heter Protool SPB 285 och väger 19 kilo. Protool, som är en avknoppning av det i Sverige välkända tyska varumärket Festool, representeras i Sverige av Motek i Eskilstuna.

Ingen byggmässa utan tävling. Här avgörs polska mästerskapen i taktäckning. Taken täcks med plattor av glaserad keramik.

Polentillverkad spånskiva klädd med yta av laminat. Används bland annat i gjutformar i stället för plyfa. Skivorna kan återanvändas till minst 15 gjutningar.

Porotherm Dryfix heter detta byggsystem från Polen. Keramiska väggblock fixeras här med fogsium i stället för med traditionellt murbruk.

Brittiska Concrete Canvas ser ut som en tätduk som är indränkt med torr betong. När vatten tillsätts stelnar duken och förvandlas på tolv timmar till ett skal av betong. Används bland annat för att bygga nödbostäder eller vid markarbeten, till exempel för att bygga diken eller fixera jordvallar.

Mässspecial: Proppat i Poznan

Mässan Budma i Poznan är Polens största byggmässa. Besökare kunde kolla in tyska takfönster med solfångare, byggkeramik från Vitryssland, polska timmerhus, kinesiska vvs-detaljer – och en och annan maskinnyhet.

Poznan, som ligger 24 mil öster om Berlin, har drygt en halv miljon invånare. Varje år sedan 1992 hålls här den stora byggmässan Budma. Det är östra Europas största mässa i sitt slag och mässan samlade i år cirka 62 000 besökare. Som jämförelse

hade vår svenska stora mässa Nordbygg i Stockholm senast 59 000 besökare (2010). Också när det gäller antalet utställare är polska Budma större. Utspritt på ett mässområde stort som ett nedlagt svenskt regemente fanns 15

paviljonger med 1 200 utställare som delade på 900 montrar.

ÅR 1989, NÄR BERLINMUREN revs och Polen och grannländerna blev självständiga, öppnades en marknad också för byggmaterial och maskiner, på ett sätt som tidigare aldrig förekommit i det forna östblocket. En stor andel av de bostäder, både de som byggdes under Sovjettiden och innan dess, var i stort behov av underhåll

och renovering. Men framför allt är det satsningar på infrastruktur – vägar, järnvägar – som är motorn i det polska byggandet. Här spelar EU-pengar en stor roll. Den 1 maj 2004 blev Polen medlem i EU och det har blivit en lönsam affär för landet.

DE FÖRSTA TRE ÅREN fick Polen motsvarande 50 miljarder kronor i nettobidrag från EU. Det motsvarar cirka en fjärdedel av Polens hela statsbud-

"Östra Europas största mässa i sitt slag."

get. Och så fortsätter det under de närmaste åren.

Tack var stödpengarna från EU har Polen haft en ekonomisk tillväxt som varit dubbelt så hög som genomsnittet inom EU, och ännu högre än den stora EU-grannen Tyskland.

Här ovan presenterar vi ett urval av vad man kunde hitta i montrarna på Budma.

KENNETH PETTERSON